

UDK:159.9.072

Hamida VALIYEVA,
TDTU assistenti, MTTDMQTMOI mustaqil tadqiqotchisi

DsC, professor K.Muhammadiyev taqrizi asosida

IMPROVED MECHANISM FOR MANAGING THE NATIONAL IMAGE OF A PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATION

Annotation

Increasing the image potential of the director in managing the national image of the preschool educational organization is of great importance in the educational environment of Uzbekistan. This will improve the quality of education, strengthen trust in society, introduce national values into the educational process, and adapt the preschool education system to modern requirements.

Key words: Image, management, preschool educational organization, education, national value, national image, modern, technology, structure.

УСОВЕРШЕНСТВОВАННЫЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫМ ИМИДЖЕМ ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Аннотация

Повышение имиджевого потенциала директора в управлении национальным имиджем дошкольной образовательной организации имеет большое значение в образовательной среде Узбекистана. Это позволит повысить качество образования, укрепить доверие в обществе, внедрить национальные ценности в образовательный процесс, адаптировать систему дошкольного образования к современным требованиям.

Ключевые слова: Имидж, управление, дошкольная образовательная организация, образование, национальная ценность, национальный имидж, современный, технология, структура.

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTINING MILLIY IMIDJINI BOSHQARISHGA DOIR TAKOMILLASHTIRILGAN MEKANIZM

Annotatsiya

Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishdagi direktorning imidj menejment salohiyatini takomillashtirish O'zbekiston ta'lim sharoitida katta ahamiyatga ega. Bu, ta'lim sifatini oshirish, jamiyatdagi ishonchni mustahkamlash, milliy qadriyatlarni ta'lim jarayoniga joriy etish va maktabgacha ta'lim tizimini zamonaviy talablarga moslashtirish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Imidj, menejment, maktabgacha ta'lim tashkiloti, ta'lim, milliy qadriyat, milliy imidj, zamonaviy, texnologiya, tarkibiy tuzilma.

Kirish. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotining imidji uning eng muhim xususiyatlaridan biriga aylangan bo'lib, ushbu omil tashkilotning raqobatbardoshligini oshirish, ota-onalar va hamkorlarni jalb etishda yetakchi o'rin tutadi. Imidj bir vaqtning o'zida vazifalarni amalga oshirish vositasi bo'lish bilan birga, boshqaruvning muhim obyektiga ham aylanadi.

Imidjni shakllantirish va rivojlantirish faqat uzoq muddatli, tizimli va izchil ishlar orqali samarali boshqaruv resursiga aylanishi mumkin. Bunda asosiy e'tibor ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarga qaratilishi kerak, chunki bunday yondashuv ruhiy va axloqiy muhitni shakllantirishga yordam beradi. Bu esa o'z navbatida xodimlarning motivatsiyasini oshirish va ularni faoliyatga rag'batlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada, imidj resursi jamoa ustidan boshqaruv ta'sirini amalga oshiruvchi avtonom mexanizm sifatida ishlaydi. Bu mexanizm tashkilotning imidj asosini tashkil etuvchi tamoyillar va yo'nalishlarga mos ravishda o'zgarishlarni amalga oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, xodimlarning mehnat samaradorligi ko'rsatkichlari bilan ular o'z kasbiy faoliyatidagi qoniqish darajasi va tashkilot bilan bog'liq shaxsiy ehtiyojlari o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Ushbu bog'liqlikka erishish ichki imidjni takomillashtirish orqali amalga oshiriladi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tizimida tashkilotning har bir rivojlanish bosqichiga mos keluvchi ichki va tashqi imidj siyosatini ishlab

chiqish hamda qulay va jozibali imidjni shakllantirish mexanizmlarini yaratish muhim ahamiyatga ega.

Mavzuga oida adabiyotlar tahlili. Maktabgacha ta'lim tashkilotining ichki imidji uning xodimlari, ota-onalari va tarbiyalanuvchilari tomonidan o'zaro aloqalar jarayonida shakllanadigan baho va taassurotlarni aks ettiradi. Ushbu imidjning muhim ko'rsatkichlari tashkilot ichidagi muhitning xususiyatlari bilan bevosita bog'liq bo'lib, xodimlarning kasbiy faoliyatga bo'lgan munosabati, direktorga va tarbiyalanuvchilarning ota-onalariga nisbatan hurmati, ishga bo'lgan qiziqish va tashkilotga sadoqati kabi jihatlarni o'z ichiga oladi.

Tashkilotning tashqi imidji esa uning nomi, hudud va bino ichki qismlarining estetik jihatdan o'ziga xos bezatilishi, pedagoglar va mutaxassislarining nufuziga bog'liq bo'lgan ko'rinishlarni qamrab oladi. Tashqi imidj jamiyat ongida muayyan maktabgacha ta'lim tashkiloti bilan bog'liq bo'lgan va ijobiy taassurot qoldiradigan ramzlar majmui sifatida namoyon bo'ladi. Odatda, ota-onalar va tashrif buyuruvchilar tashkilot haqida ilk fikrni uning tashqi imidji asosida shakllantiradi.

I.V. Alyoshina, korporativ imidjni shakllantirish mexanizmini tahlil qilishda, tashkilotning milliy va ijtimoiy imidjini mustahkamlashga qaratilgan muhim elementlarni ajratadi. U quyidagi asosiy elementlarni ko'rib chiqadi:

Ko'rinish – Bu tashkilotning hozirgi yoki kelajakdagi atrof-muhiti haqidagi tasavvur. Ko'rinishni shakllantirish

tashkilot direktorining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Tashkilotning qanday ko'rinishdagi tasavvurlari va kelajakdagi strategiyasi mavjudligi, uning jamiyatdagi o'rini aniqlash va milliy imidjini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu element, tashkilotning ijtimoiy va madaniy kontekstdagi pozitsiyasini belgilashga yordam beradi.

Korporativ individualizm – Bu element, tashkilotning xodimlari tomonidan baholangan va qabul qilingan xulq-atvor me'yorlari va qadriyatlaridan iborat bo'lib, ular tashkilotning korporativ madaniyatining mohiyatini belgilaydi. Alyoshina fikricha, korporativ individualizm tashkilotning haqiqiy mohiyatini aks ettiradi va uning shaxsiy xususiyatlari bilan bog'liq bo'ladi. Bu element, tashkilot ichidagi madaniyat va qadriyatlarning qanday shakllanishini, xodimlar tomonidan qanday baholanishini tushunishga yordam beradi. Korporativ individualizm tashkilotning jamiyatdagi o'rini belgilashda va uning imidjini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Korporativ identifikatsiya – Bu tashkilotning o'zini va o'zining individualizmini jamiyatga qanday taqdim etishini anglatadi. Korporativ identifikatsiya, tashkilot va uning xodimlarining aytadigan, qiladigan va yaratadigan barcha narsalarni shakllantiradi. Alyoshina bu elementni, tashkilotning jamiyatdagi imidjini qanday shakllantirishi va uning o'zini qanday taqdim etishi bilan bog'laydi. Tashkilotning korporativ identifikatsiyasi, uning jamiyatda qanday nufuzga ega ekanligini belgilaydi va uning milliy madaniyatni qanday aks ettirishini ta'minlaydi.

Alyoshina tomonidan taklif qilingan ushbu elementlar, tashkilotning korporativ imidjini shakllantirishda keng qamrovli yondashuvni ifodalaydi. Tashkilotning ko'rinishi, xodimlar tomonidan qabul qilingan xulq-atvor me'yorlari (korporativ individualizm) va uning jamiyatga qanday taqdim etilishi (korporativ identifikatsiya) o'rtasidagi muvofiqlik, jamiyatdagi ijtimoiy imidjini kuchaytirish va milliy qadriyatlarni saqlashda asosiy omil deb ayta olamiz.

G.G. Pocheptovning ta'kidlashicha, "ijobiy imidj yaratish jarayonidagi eng muhim bosqichlardan biri – bu obrazni shakllantirishdir. Bu jarayonni amalga oshirishda ommaviy ongning konservativligi va inertligi hisobga olinishi zarur, chunki ommaviy ong tezda o'zgarishlarga qarshi bo'ladi. Shu sababli, bir marta yaratilgan obrazni saqlab qolish tendensiyasi mavjud bo'lib, boshlang'ich obrazning ahamiyati juda katta. Bu obrazlarning o'zaro munosabatlarini imidjning uchburchak shaklida tasavvur qilish mumkin.

Biroq, I.V. Alyoshina ta'kidlaganidek, imidj turli ijtimoiy guruhlar uchun farq qilishi mumkin, chunki guruhlarning tashkilotga nisbatan xohlagan xulq-atvori o'zgarishi mumkin. Shu sababli, turli ijtimoiy guruhlar tomonidan tashkilot haqidagi shakllangan tasavvurlarni sintez qilish orqali umumiy va to'liqroq bir tasavvur yaratiladi (Alëshina, 2017).

O.V. Lisikova esa imidj yaratish mexanizmini, "ya'ni imidj mexanizmini shakllantirish uchun zarur vositalar va usullarni o'z ichiga olgan kompleks sifatida ko'rib chiqadi". Uning fikriga ko'ra, pozitsiyalash texnologiyasi obyektini ijobiy axborot muhitiga joylashtirishni nazarda tutadi va bu usul imidj yaratish jarayonida yetakchi hisoblanadi (Lisikova, 2015).

Shuningdek, imidjini shakllantirishning keng tarqalgan usullaridan biri — manipulyatsiya bo'lib, bu usul «afsona» yoki «mif» funksiyasini bajaradi va asl niyatlarni yashiradi. Mifologizatsiya esa ikki darajadagi kommunikatsiya orqali tasavvur yaratadi — ongli va ongsiz. K.G. Yungning konsepsiyasiga ko'ra, "har bir insonda miflar va arxetiplar mavjud bo'lib, imidj yaratuvchi shaxs ularni o'z foydasiga faollashtiradi. Emotsionalizatsiya ma'lum bir axborotni ratsional tildan emotsional tilga o'tkazish jarayonini anglatadi. Format esa kerakli imidjini shakllantirish uchun zarur bo'lgan kontekstlarni yaratish jarayonidir.

Verbalizatsiya va detallizatsiya jarayonlari imidj yaratuvchi shaxsning semantik maydonni boshqarish va axborotni ta'sirchan qilish maqsadida amalga oshiriladi. Distansiya yaratish obyekt va salbiy omillar o'rtasida masofa yaratish orqali imidjning ijobiyligini saqlashni maqsad qiladi. Vizualizatsiya esa auditoriyaga bir nechta sezgirlik kanallari orqali ta'sir qilishni anglatadi, avvalo vizual kanallar orqali.

O.V. Lisikova "imidj yaratish jarayoni o'z ichiga axborot tarqatish, o'zgartirish tizimlarini va o'zgarishlarni prognozlashni o'z ichiga oladi. Axborot imidjni shakllantirishda asosiy vosita bo'lib, bu ma'lumot, fikrlar va baholardan tashkil topgan turli axborot xabarlarini o'z ichiga oladi.

Bu xabarlar inson ongida tasavvurlar tizimini shakllantiradi, shuningdek, shaxsiy tajribalar va tasavvurlar bilan birlashib, auditoriya vakilining imidj shakllantirish uchun asos yaratadi.

Korporativ imidj, tashkilotning missiyasi, korporativ individualizmi va identifikatsiyasiga asoslanadi. Imidjini shakllantirish jarayoni to'rt bosqichni o'z ichiga oladi: auditoriya talablarini aniqlash, obyektning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, obyekt xususiyatlarini auditoriya talablari bilan moslashtirish va zarur xususiyatlarni verbal, vizual va voqeaviy shakllarda ifodalash. Imidj yaratishning asosiy vositalari pozitsiyalash, manipulyatsiya, mifologizatsiya, emotsionalizatsiya, format, verbalizatsiya, detallizatsiya, distansiya yaratish va vizualizatsiyadir (Pocheptov, 2003; Lisikova, 2015).

Tadqiqot metodologiyasi. Maktabgacha ta'lim tashkiloti imidjini boshqarish jarayoni samarali bo'lishi uchun, avvalo, mazkur imidjning konseptual loyihasini ishlab chiqish zarur.

Loyihalashtirish bosqichi – bu tashkilotning istalgan ko'rinishini, ya'ni uning ijobiy qiyofasi va nufuzini shakllantirish uchun dastlabki qadamdir. Ushbu bosqichda tashkilotning maqsad va vazifalari, shuningdek, jamoatchilikning ehtiyoj va talablarini hisobga olgan holda, umumiy yo'nalish belgilanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishning mexanizmini takomillashtirish direktor, pedagoglar va mutaxassislar jamoasining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayon tashkilotning ijobiy qiyofasini yaratishga qaratilib, ota-onalar, tarbiyalanuvchilar, keng jamoatchilik, ijtimoiy hamkorlar hamda ommaviy axborot vositalarining tashkilotga bo'lgan munosabatini shakllantirish va mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tashkilotning bunday qiyofasi qo'shimcha resurslarni jalb qilish, raqobatbardoshligini oshirish va barqaror rivojlanishga erishish uchun zamin yaratadi. Bu jarayon tabiiy va ijtimoiy qonuniyatlarga asoslangan holda qaror qabul qilish bosqichlari bilan birgalikda amalga oshiriladi hamda ma'lum vaqtni talab qiladi.

Tahlil va natijalar. Yuqoridagi ilmiy nazariy metodologik asoslarga tayanib, biz maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarish mexanizmini takomillashtirishni maqsad qilganmiz. Ushbu jarayon, maktabgacha ta'lim tashkiloti uchun orzu qilingan qiyofani shakllantirishni ko'zda tutadi va bu maqsadga erishish uchun direktordan nafaqat ta'lim sohasidagi chuqur bilim va tajriba, balki psixologiya, boshqaruv va marketing sohalaridagi ko'nikmalarni ham talab qiladi.

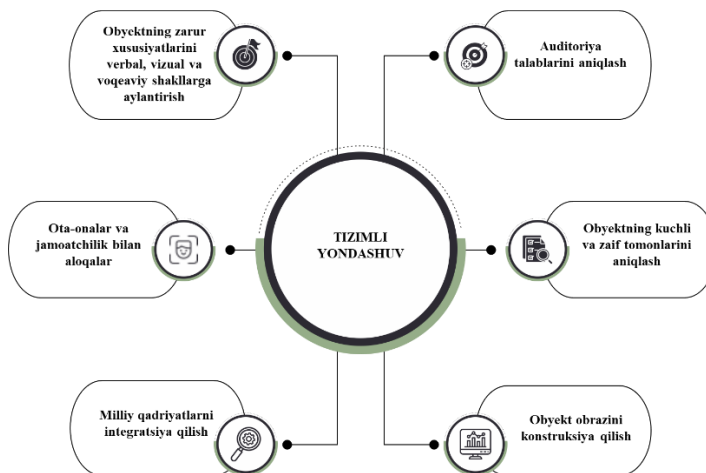
Milliy imidj boshqarish mexanizmining samarali ishlashi uchun tizimli- funksional yondashuvni qo'llash zarur. Tizimli yondashuv, o'z ichiga olgan barcha jarayonlar va bosqichlarning o'zaro bog'liqligini anglatadi. Bu jarayonda har bir funktsiya o'zining aniq vazifalarini bajarish bilan birga, umuman jarayonning samaradorligini oshirishga qaratilgan bo'ladi. Bunday yondashuv, tashkilotning maqsadlariga erishishda har bir faoliyatning o'z o'rini topishiga yordam

beradi. Shu ma'noda, maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarish mexanizmi quyidagi asosiy funksional komponentlarni o'z ichiga oladi:

Pedagogik faoliyatni optimallashtirish: Milliy imidjni shakllantirishning asosi sifatida, pedagogik jarayonni samarali tashkil etish, innovatsion va an'anaviy yondashuvlar orqali sifatli ta'lim va tarbiyani ta'minlash kerak. Pedagoglar va mutaxassislarning malakasini oshirish, milliy qadriyatlarni ta'lim jarayoniga chuqur integratsiya qilish bu komponentning

asosiy maqsadi bo'lib, bolalarning milliy identifikatsiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ota-onalar va jamoatchilik bilan samarali aloqalar: Milliy imidjni boshqarishning muhim funksiyasi – ota-onalar va keng jamoatchilik bilan doimiy va samarali aloqalarni yo'lga qo'yishdir. Bu jarayon, tashkilotning ijtimoiy nufuzini mustahkamlash, uning faoliyatini keng jamoatga etkazish va ular bilan o'zaro aloqalarni rivojlantirishni ta'minlaydi.

Jamiyat bilan o'zaro aloqalar va innovatsion faoliyat: Maktabgacha ta'lim tashkiloti o'z faoliyatini jamiyat bilan integratsiya qilishda, innovatsion usullar va yondashuvlardan foydalanishi zarur. Bu, o'z navbatida, milliy imidjni yaxshilash va tashkilotning jamiyatdagi rolini oshirishga yordam beradi.

Milliy qadriyatlarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish: Milliy qadriyatlarni ta'lim jarayoniga chuqur integratsiya qilish, bolalarga o'z milliy madaniyatini anglash va qadrlashni o'rgatish, ular uchun o'zlikni anglash muhitini yaratishning muhim shartidir. Bu jarayon, ta'lim tizimini yanada boyitib, bolalarni milliy ruhda tarbiyalashga qaratilgan.

Yuqorida ta'kidlangan metodologik yondashuvlar va amaliy qadamlarning o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi tarzda amalga oshirilishi, maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarish mexanizmini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Har bir komponentning o'ziga xos funksiyalari, tizimli tarzda ishlov berilishi va o'zaro uyg'unligi orqali, tashkilotning milliy imidjini samarali yaratish mumkin bo'ladi. Bu jarayon nafaqat ta'lim tizimi sifatini oshirish, balki uning jamiyatdagi nufuzini kuchaytirish, raqobatbardoshligini mustahkamlash va barqaror rivojlanishga erishishda asosiy omil hisoblanadi.

Bunday tizimli yondashuv, tashkilotning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlash, uning ijtimoiy ahamiyatini yanada oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, milliy imidjni boshqarish mexanizmi, o'zaro hamkorlik, innovatsion yondashuvlar va an'anaviy qadriyatlarni uyg'unlashtirish orqali, ta'lim tashkilotini nafaqat zamonaviy talablarga mos, balki milliy madaniyatga xos tarzda rivojlantirishga imkon beradi. Quyida maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishning takomillashtirilgan mexanizmini ko'rib chiqish mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishning takomillashtirilgan mexanizmi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishning takomillashtirilgan mexanizmi tizimli yondashuv asosida barcha jarayonlar va faoliyatlarining o'zaro bog'liqligini va integratsiyasini ta'minlashga yo'naltirilgan. Har bir bosqich metodologik jihatdan aniq asoslarga ega

bo'lib, ularning o'zaro uyg'unligi orqali maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini shakllantirish va barqarorlashtirishga erishiladi.

1. Auditoriya talablarini aniqlash.
2. Obyektning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash.
3. Obyekt obrazini konstruksiya qilish.
4. Obyektning zarur xususiyatlarini verbal, vizual va voqeaviy shakllarga aylantirish.

5. Ota-onalar va jamoatchilik bilan aloqalar.

6. Milliy qadriyatlarni integratsiya qilish.

Ushbu mexanizm, yuqoridagi bosqichlarni metodologik asosda amalga oshirish orqali, maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini shakllantirishda samarali natijalarga erishishga yordam beradi. Har bir bosqichning metodologik asoslari va ularning o'zaro integratsiyasi, ijobiy va barqaror imidj shakllanishiga xizmat qiladi, bu esa tashkilotning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga va raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar. Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini boshqarishning takomillashtirilgan mexanizmini amaliyotda qo'llash, tashkilotning samaradorligini oshirish va jamiyat bilan aloqalarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Har bir bosqichning metodologik asoslari va tizimli integratsiyasi, ta'lim tashkilotining imidjini yaratish va barqarorlashtirishda samarali natijalarga erishishga yordam beradi. Auditoriya ehtiyojlarini aniqlash, tashkilotning kuchli va zaif tomonlarini tahlil qilish, ijobiy obrazini konstruksiya qilish, va kommunikatsiya strategiyalarini ishlab chiqish jarayonlari tashkilotning nufuzini oshirish va raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Bunday mexanizm, milliy qadriyatlarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali, maktabgacha ta'lim tashkilotining jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga va uning ijtimoiy imidjini yaxshilashga yordam beradi. Ota-onalar va jamoatchilik bilan samarali aloqalar o'rnatish esa, tashkilotning ishonchli va ijobiy obrazini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu mexanizm innovatsion yondashuvlar va texnologiyalarni qo'llashni talab qiladi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga va tashkilotning barqaror rivojlanishiga yordam beradi.

ADABIYOTLAR

1. Yung, C.G. (1954). Psixologiya va mifologiya. Nyu-York: Princeton University Press.
2. Lisikova, O.V. (2015). Tashkilot imidjini shakllantirishning metodologiyasi. Omsk: Omsk universiteti nashriyoti.
3. Почепцов, Г. Г. Имиджеология [Электронный ресурс] // URL: <https://studfiles.net/preview/6020515> (дата обращения 23.12.2017).
4. Качество образования в условиях открытых образовательных систем. Глава 6. [Электронный ресурс] // URL: edu.novgorod.ru/fulltext/.rtf (дата обращения 19.12.2017).
5. Имидж делового человека и пути его формирования [Электронный ресурс] // URL: <http://www.zavuch.info> (дата обращения 28.01.2018).